

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI TI

POVIJEST

DRŽAVNA MATURA

šk. god. 2023./2024.

POV.57.HR.R.K1.40

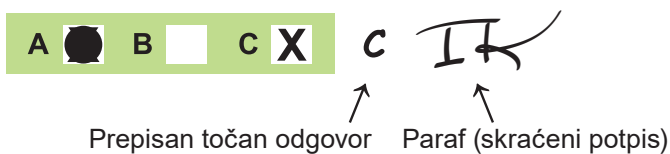
57607

Povijest

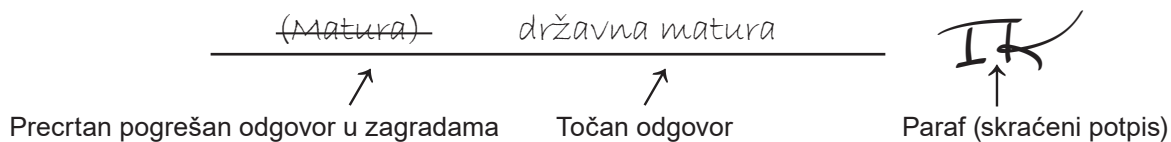
Način označavanja odgovora na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka u ispitnoj knjižici:

PRITISNUTI OVDJE I OTRGNUTI!

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

DRŽAVNA MATURA

POVIJEST

1 2 3 4 5 7 8 9 0
Identifikacijska naljepnica
PAŽLJIVO NALIJEPI!

P
O
V

List za odgovore

D-S057

- 1. A B C D
- 2. A B C D
- 3. A B C D
- 4. A B C D
- 5. A B C D
- 6. A B C D
- 7. A B C D
- 8. A B C D
- 9. A B C D
- 10. A B C D
- 11. A B C D
- 12. A B C D
- 13. A B C D
- 14. A B C D
- 15. A B C D
- 16. A B C D
- 17. A B C D
- 18. A B C D
- 19. A B C D

- 20. A B C D
- 21. A B C D
- 22. A B C D
- 23. A B C D
- 24. A B C D
- 25. A B C D
- 26. A B C D
- 27. A B C D
- 28. A B C D
- 29. A B C D
- 30. A B C D
- 31. A B C D
- 32. A B C D
- 33. A B C D
- 34. A B C D
- 35. A B C D
- 36. A B C D
- 37. A B C D
- 38. A B C D

Šifra ocjenjivača: _____

POV.57.HR.R.L1.02

57608

**NE FOTOKOPIRATI
OBRAZAC SE ČITA OPTIČKI**

**NE PISATI PREKO
POLJA ZA ODGOVORE**

Označavati ovako: **X**

POV

39.1. A B C D 39.2. A B C D 40.1. A B C D 40.2. A B C D 41.1. A B C D 41.2. A B C D 42.1. A B C D 42.2. A B C D 43.1. A B C D 43.2. A B C D 44.1. A B C D 44.2. A B C D 45.1. A B C D 45.2. A B C D 46.1. A B C D 46.2. A B C D

Zadatak 47. riješite u ispitnoj knjižici.

47.1. Popunjavanje ocjenjivača 0 1 2 3 NO 47.2. Popunjavanje ocjenjivača 0 1 2 3 NO 47.3. Popunjavanje ocjenjivača 0 1 2 3 NO

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte sve upute i slijedite ih.

Ne okrećite stranicu i ne rješavajte zadatke dok to ne odobri voditelj ispitne prostorije.

Ispit traje **135** minuta.

Ispred svake skupine zadataka uputa je za rješavanje. Pozorno je pročitajte.

Možete pisati po listu za koncept, ali se njegov sadržaj neće bodovati.

Pišite čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s nula (0) bodova.

Na 2. stranici ove ispitne knjižice prikazan je način označavanja odgovora i načini ispravljanja pogrešaka. Pri ispravljanju pogrešaka potrebno je staviti paraf (isključivo skraćeni potpis, a ne puno ime i prezime).

Upotrebljavajte isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Kada riješite zadatke, provjerite odgovore.

Provjerite jeste li naljepili identifikacijske naljepnice na sve ispitne materijale.

Želimo Vam mnogo uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 38 stranica, od toga 3 prazne.

Povijest

I. Zadatci višestrukoga izbora

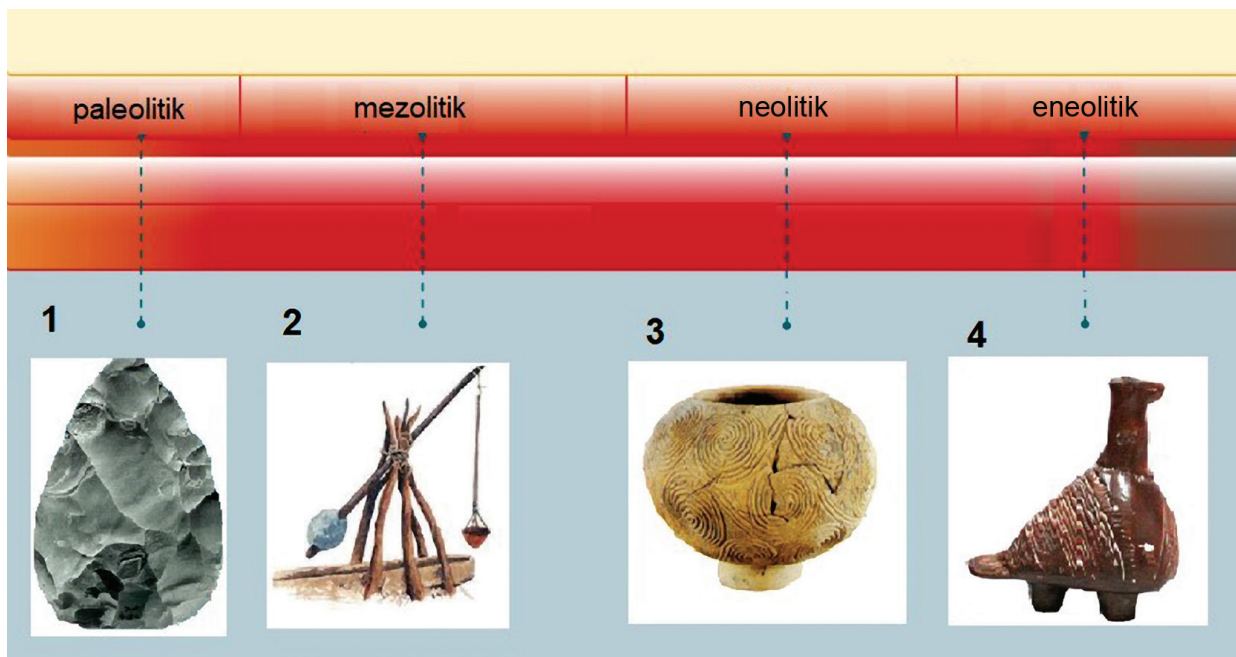
U sljedećim zadacima od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.
Točan odgovor morate označiti znakom X na listu za odgovore.
Točan odgovor donosi jedan bod.

1. Koji je od navedenih događaja opisan i u mezopotamskim mitovima i u Bibliji?

- A. veliki potop
- B. osnutak Rima
- C. otmica kraljice Helene
- D. sklapanje saveza na Sinaju

(1 bod)

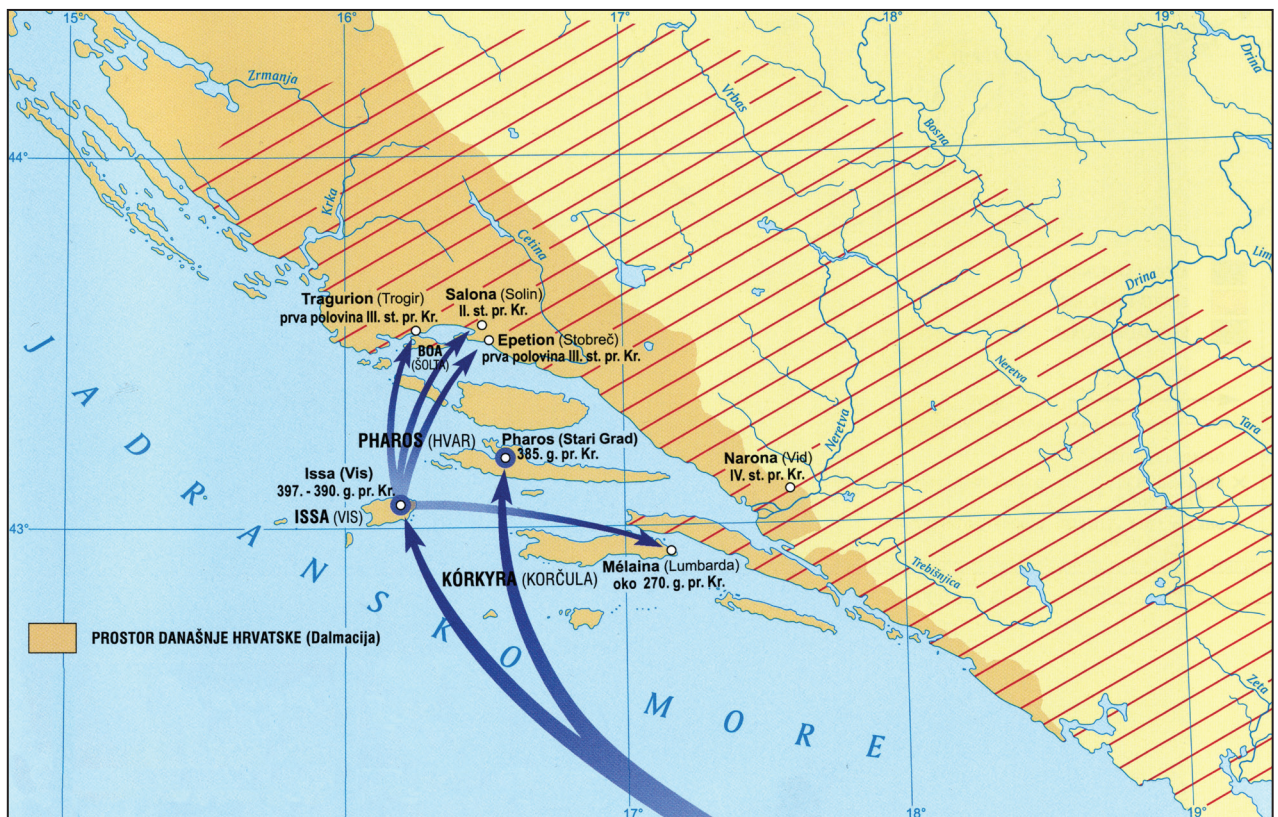
2. Kojim je brojem na slikovnome prilogu označen predmet čiji početak upotrebe **nije** ispravno pridružen povijesnomu razdoblju?

- A. brojem 1
- B. brojem 2
- C. brojem 3
- D. brojem 4

(1 bod)

3. Pozorno pogledajte povijesni zemljovid.

Proces naseljavanja kojega je naroda prikazan strelicama na povijesnome zemljovidu?

- A. Etruščana
- B. Grka
- C. Hrvata
- D. Rimljana

(1 bod)

Povijest

4. Pozorno pročitajte povijesni izvor.

(...) Obnovio je stari grad i dodao mu još jedan izvana te u toj mjeri dovršio Babilon da nitko bi ga kasnije mogao opsjedati ne bude u stanju skrenuti rijeku i tako dobiti ulaz u grad. (...) U toj je palači načinio vrlo visoke hodnike koje podržavaju kameni stupovi; postavio je ono što se zove viseći vrtovi i ispunio ih svim vrstama drveća (...)

Razvoj kojega je prostora opisan u povijesnome izvoru?

- A. Fenikije
- B. Male Azije
- C. Mezopotamije
- D. doline rijeke Ind

(1 bod)

5. Pozorno pogledajte slikovni prilog.

U kojemu se povijesnom razdoblju počeo primjenjivati postupak prikazan na slikovnome prilogu?

- A. u paleolitiku
- B. u mezolitiku
- C. u neolitiku
- D. u eneolitiku

(1 bod)

6. Pozorno pogledajte povijesni zemljovid.

Koji je narod pokoren u procesu doseljavanja prikazanom na povijesnome zemljovidu?

- A. Dorani
- B. Iliri
- C. Kelti
- D. Pelazgi

(1 bod)

7. Što je od navedenoga bila neposredna posljedica velikih geografskih otkrića na hrvatskome povijesnom prostoru od kraja 15. stoljeća?

- A. refeudalizacija
- B. uvođenje manufaktura
- C. prva industrijska revolucija
- D. kraj Dubrovačke Republike

(1 bod)

Povijest

8. Pozorno pročitajte tekst.

Jako ga je uplašilo kad je čuo kako odjekuju njihove zapovijedi, odjekuju pucnjevi iz vatrenog oružja kao grmljavina, da se padne u nesvijest, da se ogлуši. I kad se oglasi pucanj, kao da mu kugle dolaze iz trbuha. (...) Njihova je ratna odora prepuna željeza, odijevaju se u željezo, željezom si prekrivaju glavu, od željeza im je mač (...) I Montezuma je očajavao, bojao se Cortesovih konkvistadora (...).

Čija je perspektiva opisana u povijesnome izvoru?

- A. Aboridžina
- B. naroda Azteka
- C. europskih kršćanskih vladara
- D. domorodaca Sjeverne Amerike

(1 bod)

9. Pozorno pročitajte povijesni izvor.

Ja Demetrije, koji se zovem i Zvonimir, milošću Božjom knez Hrvatske i Dalmacije, kojeg si Ti Gebizone, pošto si kao poslanik apostolske stolice primio vlast od gospodina našeg (...), u salonitanskoj crkvi svetoga Petra, nakon zajedničkog i složnog izbora čitavog svećenstva i naroda, zastavom, mačem, žezlom i krunom uveo u upravu kraljevstva i postavio za kralja – tebi se zavjetujem da ću ispunjavati sve što mi njegova časna svetost naloži. (...) Ovo vazalstvo učvršćujem zakletvom. (...)

Komu je dana zakletva opisana u povijesnome izvoru?

- A. rimskomu papi
- B. ugarskomu kralju
- C. mletačkomu duždu
- D. bizantskomu patrijarhu

(1 bod)

10. Koja je od navedenih teorija početkom novoga vijeka zamijenila geocentrizam?

- A. atomizam
- B. evolucionizam
- C. heliocentrizam
- D. antropocentrizam

(1 bod)

11. Pozorno pročitajte tekstove.

Poznato je da u tamošnjem rudnom gorju, osobito u brdu Ivančice ima željeza. Ono je pod djelovanjem Sunca izvučeno i u zraku su se te rudne čestice stopile u jednu smjesu te stvorile otežu kuglu. Ona je zbog sile teže kasnije pala poput munje. Tako je, prema nauci filozofa, ta pojava nastala uslijed privlačne snage Sunca i nije nikakvo čudo, nego potpuno prirodna stvar.

Adam Baltazar Krčelić, *Annuae* (24)

(...) kameno ili željezno tijelo koje je iz svemira palo na Zemljinu površinu. Većina potječe od manjih tijela (...), a rijetki potječu od planetoida. Padovi većih nebeskih tijela uzrokuju eksplozije i udarne kraterne.

Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje

Razvoj koje je od navedenih disciplina opisan u povijesnim izvorima iz različitih perspektiva?

- A. povijesti
- B. geografije
- C. astronomije
- D. seizmologije

(1 bod)

12. Što je od navedenoga pozitivno utjecalo na gospodarski rast na području zapadne Europe u drugoj polovini 19. stoljeća?

- A. otvaranje Panamskoga kanala
- B. primjena novih izvora energije
- C. izgradnja Bagdadske željeznice
- D. razvoj tekstilne industrije u Velikoj Britaniji

(1 bod)

Povijest

13. Pozorno pogledajte povijesni zemljovid.

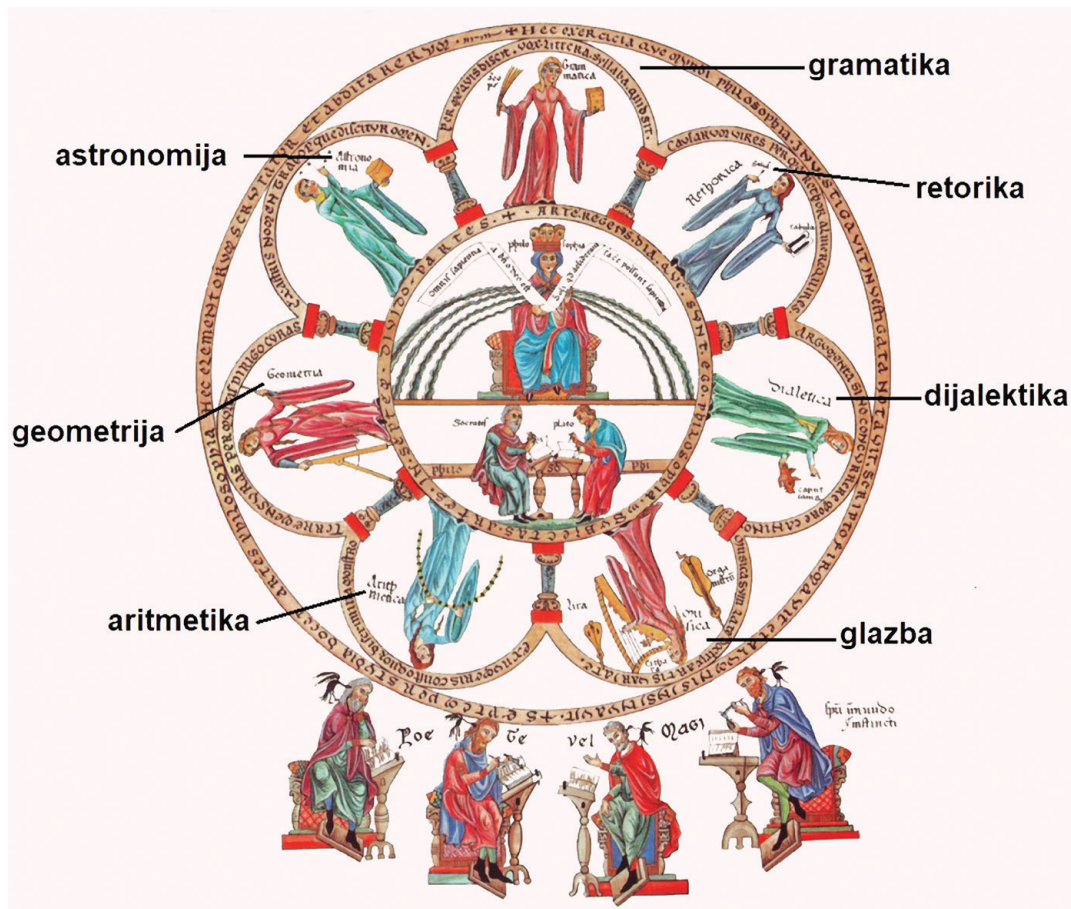

Koji je narod sredinom 13. stoljeća provalio na hrvatske povijesne prostore smjerom prikazanim na povijesnome zemljovidu?

- A. Huni
- B. Ugari
- C. Tatari
- D. Osmanlije

(1 bod)

14. Pozorno pogledajte slikovni prilog.

Kako se naziva sustav srednjovjekovne naobrazbe prikazan na slikovnome prilogu?

- A. trivijalne škole
- B. slobodna umijeća
- C. kraljevska akademija
- D. kraljevsko sveučilište

(1 bod)

Povijest

15. Pozorno pročitajte povijesni izvor.

Ova godina broji se u najnepovoljnije, što je Dalmacija ovaj vjek doživila. Više nego nepogode vremena i opetovana nerodica, zakrkala vinska trgovina, uslijed fatalne klauzole, dovedoše narod do prosjačkog štapa. Ima više sela i cijelih kotara u Dalmaciji, gdje se narod danas hrani žirom, smriečikama, manjigama i divljom travom. Crni glad po mnogim seoskim kolibama ljuto je zavladao, težaci iznemogli i iscieđeni od svake nevolje, jedva da smažu snage za obrađivanje polja.

Kaže da dalmatinsko iseljništvo sve više podsjeća na „novu vrstu seobe naroda”. Ne sele samo mladi pojedinci, već odlaze cijele obitelji, često sa svim svojim mladim i starijim ukućanima. On poziva vladu da se ozbiljno pozabavi tim važnim pitanjem, jer iz nekih gradova, varoši i sela već je iselila „trećina pučanstva”.

Juraj Biankini, 28. ožujka 1900. godine

Što je prema povijesnome izvoru bio uzrok teške situacije u Dalmaciji početkom 20. stoljeća?

- A. razvoj parobroda
- B. bolest vinove loze
- C. liberalizacija uvoza vina
- D. nedostatak radne snage

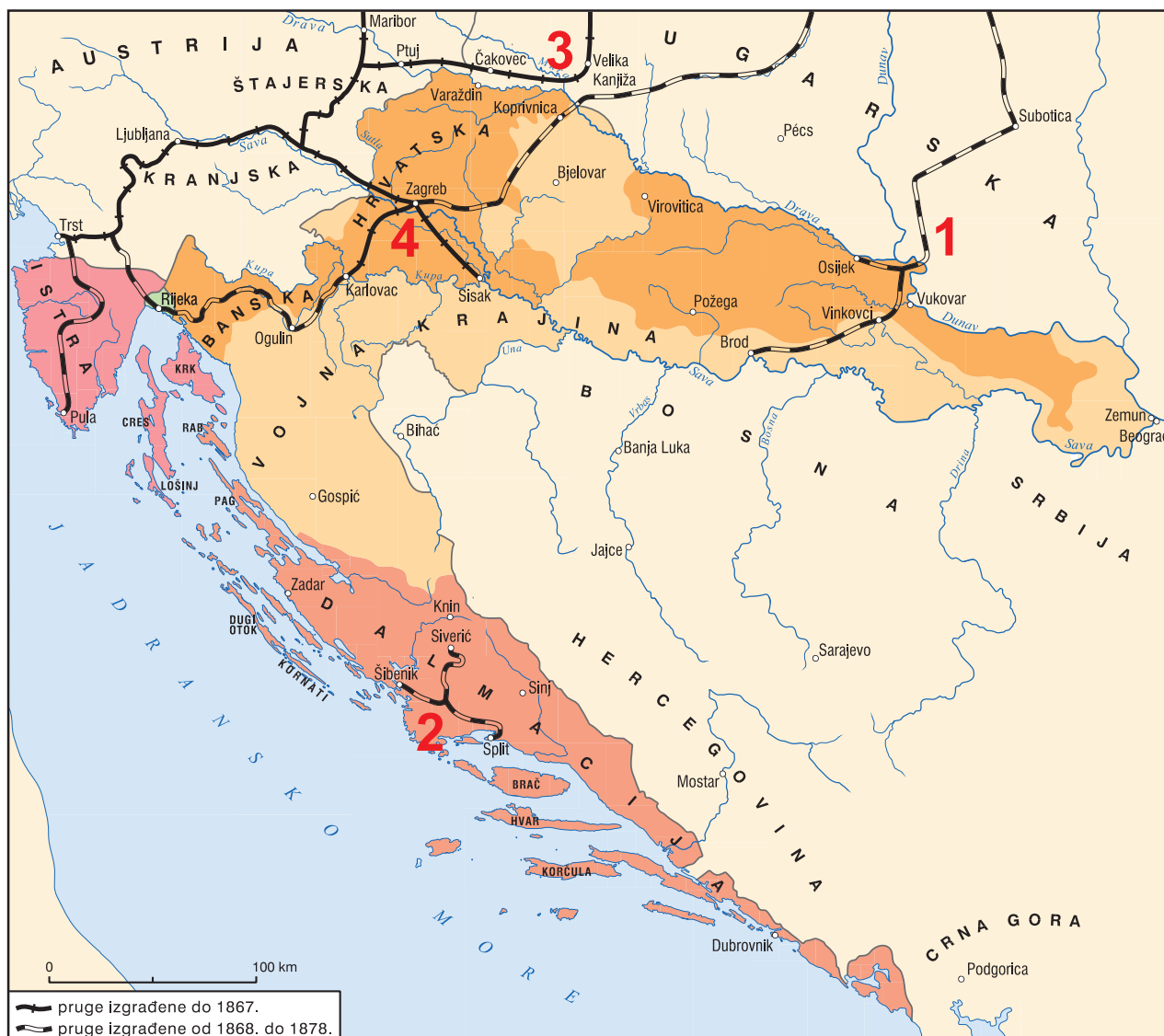
(1 bod)

16. Koji je od navedenih izumitelja zaslužan za novi poticaj razvoja zemljoradnje koji je prethodio prvoj industrijskoj revoluciji?

- A. George Stephenson
- B. James Watt
- C. Jethro Tull
- D. Robert Fulton

(1 bod)

17. Pozorno pogledajte povijesni zemljovid.

Kojim je brojem na povijesnome zemljovidu označena najstarija željeznička pruga izgrađena na tlu današnje Hrvatske?

- A. brojem 1
- B. brojem 2
- C. brojem 3
- D. brojem 4

(1 bod)

Povijest

18. Pozorno pogledajte povijesni zemljovid.

Koja je država zbog nedostatka kontrole nad Sueskim kanalom nastojala koncesijom nad prugom prikazanom na povijesnome zemljovidu kontrolirati proizvodnju i trgovinu naftom?

- A. Francuska
- B. Njemačka
- C. Rusija
- D. Velika Britanija

(1 bod)

19. Pozorno pročitajte povijesne izvore.

Cijela bitka trajala je od 9 sati ujutro do 5 sati navečer između sela Pakozda i Velence. Izgubismo 17 mrtvih i 20 ranjenih. Neprijateljski gubitak broji 60 mrtvih, 2 časnika ranjena (...). Slijedeću noć ljuta kiša pade, a naši šerežani prisile neprijateljsku vojsku, da lijepi položaj ostavi. Sutradan povratila se je naša vojska u Stolni Biograd, i eto je sada u Altenburgu; Zašto? To sam ban znade.

Novine Dalmatinsko-hrvatsko-slavonske

Jelačić, nakon što je sramotno prekršio primirje, žrtvujući velik dio svojih vojnika, trči prema bečkoj ili štajerskoj granici.

mađarske novine *Pesti Hirlap*

Koji je događaj prikazan iz različitih perspektiva u povijesnim izvorima?

- A. Jelačićev pohod na Rijeku
- B. Jelačićev pohod na Ugarsku
- C. pripajanje Međimurja Hrvatskoj
- D. završno gušenje mađarske revolucije

(1 bod)

20. Pozorno pročitajte povijesni izvor.

Članak 25.

Pokrajine Bosnu i Hercegovinu ima Austro-Ugarska zaposjesti i njima upravljati. Budući da se austrougarska vlada ne želi baviti upravom novo-pazarskog Sandžaka, koji se između Srbije i Crne gore prostire jugoistočnim pravcem do Mitrovice, ostat će osmanska vlada ondje i nadalje u vlasti. Austro-Ugarska, da osigura opstanak nove političke države, kad i slobodu i sigurnost putova za komunikaciju, pridržava sebi ipak pravo držati posade te zaposjesti vojničke i trgovačke ceste li cijelom opsegu toga dijela staroga bosanskog vilajeta. Zato pridržavaju sebi vlada austro-ugarska i turska, da će se o potankostima sporazumjeti.

U kojemu je dokumentu objavljena odluka navedena u povijesnome izvoru?

- A. u Bečkome ugovoru
- B. u Berlinskome ugovoru
- C. u Londonskome ugovoru
- D. u Rimskome ugovoru

(1 bod)

Povijest

21. U kojemu je gradu potkraj 19. stoljeća osmišljena urbanistička cjelina poznata kao Lenuzzijeva ili Zelena potkova?

- A. u Osijeku
- B. u Rijeci
- C. u Splitu
- D. u Zagrebu

(1 bod)

22. Pozorno pogledajte zemljovid Europe nakon Prvoga svjetskog rata.

Kako se naziva vojni savez koji su od 1920. godine činile države obilježene zelenom bojom na zemljovidu?

- A. Antikominterni pakt
- B. Mala Antanta
- C. Srdačna Antanta
- D. Trojni pakt

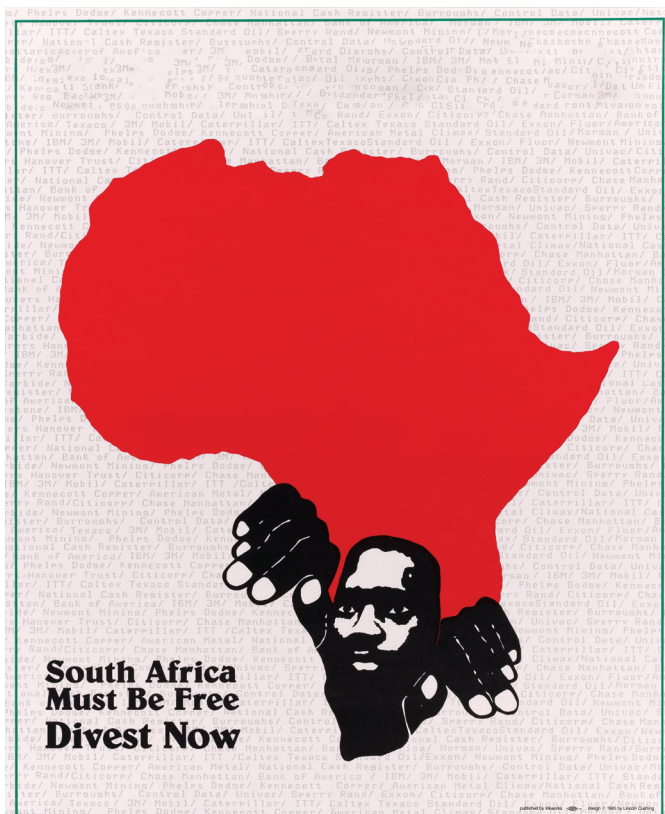
(1 bod)

23. Kako se nazivala organizacija osnovana 1957. godine čiji je primarni cilj bio stvaranje zajedničkoga europskog tržišta?

- A. Europska ekonomska zajednica
- B. Međunarodni monetarni fond
- C. Varšavski pakt
- D. Savjet za uzajamnu ekonomsku pomoć

(1 bod)

24. Pozorno pogledajte slikovni prilog iz 80-ih godina 20. stoljeća.

Prijevod teksta s plakata: *Južna Afrika mora biti slobodna / Odstupite sada.*

Kako se naziva politika koja je predmet kritike na prikazanome slikovnom prilogu?

- A. aparthejd
- B. antisemitizam
- C. abolicionizam
- D. robovlasništvo

(1 bod)

Povijest

25. Pozorno promotrite slikovne priloge koji prikazuju različite perspektive utjecaja na umjetnost u prvoj polovini 20. stoljeća.

Pablo Picasso, *Guernica*

Elk Eber, SA

Što je od navedenoga utjecalo na nastanak prikazanih umjetničkih djela?

- A. sport
- B. politika
- C. prosvjeta
- D. zdravstvo

(1 bod)

26. Kako je u Kraljevini SHS bilo riješeno pitanje prava glasa za žene?

- A. Žene nisu dobile pravo glasa.
- B. Pravo glasa dobile su isključivo plemkinje.
- C. Žene i muškarci bili su izjednačeni u pravu glasa.
- D. Donesen je poseban zakon o pravu glasa za žene.

(1 bod)

27. Pozorno pročitajte povijesni izvor.

Upravitelj zagrebačkog tramvaja ing. Reicher odlučio je i na ovdješnjem tramvaju namjestiti ženske konduktere. Za sada će biti namještene samo supruge bivših tramvajskih namještenika, kao i onih koji se nalaze na ratištu. Počam od danas bit će uposlene dvie kondukterice na prugama zagrebačkog tramvaja, i to, gdje Kristina Pošta, supruga tramvajskog kontrolora (...), te Kristina Šikoronja, supruga tramvajskog konduktera, koji je bio već došao kao ranjenik s ratišta, ozdravio i opet se vratio na bojno polje (...)

Što je prema povijesnome izvoru uzrok zapošljavanja ženskih konduktera?

- A. Krimski rat
- B. Prvi svjetski rat
- C. politika bana Khuena
- D. reforme bana Mažuranića

(1 bod)

28. Pozorno pogledajte slikovne priloge.

SFRJ dinar, 1989. godina

SFRJ dinar, 1990. godina

Što je od navedenoga neposredno dovelo do promjene vrijednosti valute prikazane na slikovnim priložima?

- A. reforme Ante Markovića
- B. uvođenje samoupravljanja
- C. uvođenje tzv. udruženoga rada
- D. donošenje Zakona o privatizaciji

(1 bod)

Povijest

29. Pozorno pogledajte slikovne priloge.

Zbog čega su se na hrvatskome prostoru početkom 90-ih godina 20. stoljeća koristile prikazane različite novčanice?

- A. zbog procesa mirne reintegracije istočne Slavonije
- B. zbog prihvatanja plana Z-4 od strane hrvatskih vlasti
- C. zbog preuređenja Jugoslavije iz federacije u konfederaciju
- D. zbog nepriznavanja hrvatske vlasti od dijela srpskoga stanovništva

(1 bod)

30. Pozorno pogledajte povijesni zemljovid.

Koji je sporazum bio preduvjet za uspostavu sektora na dijelu hrvatskoga teritorija prikazanih na povijesnome zemljovidu?

- A. Sarajevski sporazum iz 1992. godine
- B. Washingtonski sporazum iz 1994. godine
- C. Splitski sporazum iz 1995. godine
- D. Daytonski sporazum iz 1995. godine

(1 bod)

II. Zadatci višestrukoga izbora (kronologije)

U sljedećim zadacima od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.
Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.
Točan odgovor donosi jedan bod.

31. U kojemu su nizu točno kronološki poredani nastanci čovjekova pretka?

- A. *Homo neanderthalensis* → *Homo habilis* → *Homo erectus* → *Australopitecus africanus*
- B. *Homo erectus* → *Homo neanderthalensis* → *Australopitecus africanus* → *Homo habilis*
- C. *Australopitecus africanus* → *Homo habilis* → *Homo erectus* → *Homo neanderthalensis*
- D. *Homo habilis* → *Homo erectus* → *Homo neanderthalensis* → *Australopitecus africanus*

(1 bod)

32. U kojemu su nizu točno kronološki poredana djelovanja navedenih vladara?

- A. Hamurabi → Sargon I. → Kir II. Veliki → Asurbanipal II.
- B. Sargon I. → Hamurabi → Kir II. Veliki → Asurbanipal II.
- C. Hamurabi → Sargon I. → Asurbanipal II. → Kir II. Veliki
- D. Sargon I. → Hamurabi → Asurbanipal II. → Kir II. Veliki

(1 bod)

33. U kojemu su nizu točno kronološki poredani događaji iz povijesti srednjovjekovne Europe?

- A. donošenje Velike povelje sloboda → podjela engleskoga parlamenta na Gornji i Donji dom → završetak Stogodišnjega rata → početak refeudalizacije
- B. početak refeudalizacije → donošenje Velike povelje sloboda → podjela engleskoga parlamenta na Gornji i Donji dom → završetak Stogodišnjega rata
- C. donošenje Velike povelje sloboda → početak refeudalizacije → podjela engleskoga parlamenta na Gornji i Donji dom → završetak Stogodišnjega rata
- D. podjela engleskoga parlamenta na Gornji i Donji dom → donošenje Velike povelje sloboda → završetak Stogodišnjega rata → početak refeudalizacije

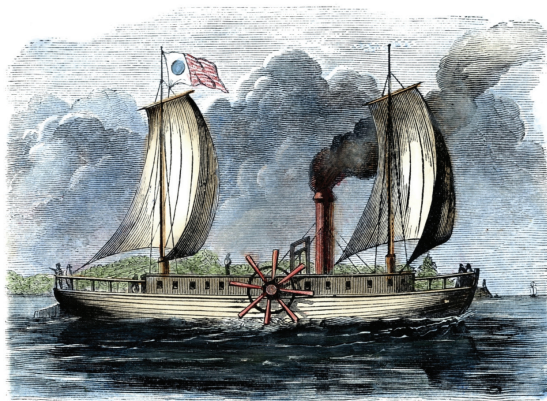
(1 bod)

34. U kojemu su nizu točno kronološki poredana oblikovanja državnih organizacija hrvatskih zemalja u srednjemu i ranome novom vijeku?

- A. hrvatska kraljevina → personalna unija s Ugarskom
→ personalna unija s Habsburgovcima → hrvatska kneževina
- B. hrvatska kneževina → hrvatska kraljevina → personalna unija s Ugarskom
→ personalna unija s Habsburgovcima
- C. hrvatska kraljevina → personalna unija s Habsburgovcima
→ personalna unija s Ugarskom → hrvatska kneževina
- D. personalna unija s Ugarskom → hrvatska kneževina
→ hrvatska kraljevina → personalna unija s Habsburgovcima

(1 bod)

35. U kojemu su nizu točno kronološki poredani početci upotrebe prikazanih prometnih sredstava?

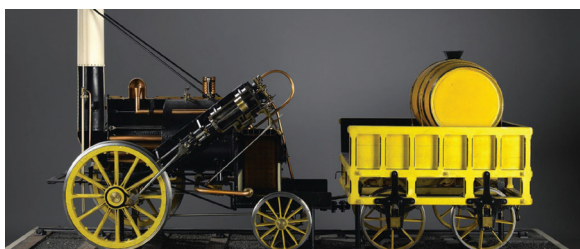

1

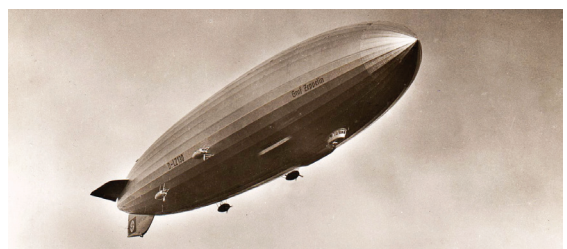
CLERMONT.

2

3

4

- A. 1 → 2 → 3 → 4
- B. 1 → 3 → 2 → 4
- C. 2 → 1 → 3 → 4
- D. 2 → 1 → 4 → 3

(1 bod)

Povijest

36. U kojemu su nizu točno kronološki poredani događaji iz hrvatske povijesti sredinom 19. stoljeća?

- A.** osnivanje Banskoga vijeća → sazivanje prvoga Hrvatskog zastupničkog sabora → uvođenje Bachova apsolutizma → objava Zahtijevanja naroda
- B.** sazivanje prvoga Hrvatskog zastupničkog sabora → uvođenje Bachova apsolutizma → objava Zahtijevanja naroda → osnivanje Banskoga vijeća
- C.** objava Zahtijevanja naroda → osnivanje Banskoga vijeća → sazivanje prvoga Hrvatskog zastupničkog sabora → uvođenje Bachova apsolutizma
- D.** uvođenje Bachova apsolutizma → objava Zahtijevanja naroda → osnivanje Banskoga vijeća → sazivanje prvoga Hrvatskog zastupničkog sabora

(1 bod)

37. U kojemu su nizu točno kronološki poredani događaji iz razdoblja hladnoga rata?

- A.** izgradnja Berlinskoga zida → osnivanje pokreta Solidarnost → eksplozija u Černobilu → sovjetsko testiranje atomske bombe
- B.** osnivanje pokreta Solidarnost → eksplozija u Černobilu → sovjetsko testiranje atomske bombe → izgradnja Berlinskoga zida
- C.** sovjetsko testiranje atomske bombe → izgradnja Berlinskoga zida → osnivanje pokreta Solidarnost → eksplozija u Černobilu
- D.** izgradnja Berlinskoga zida → osnivanje pokreta Solidarnost → sovjetsko testiranje atomske bombe → eksplozija u Černobilu

(1 bod)

38. U kojemu su nizu točno kronološki poredani događaji iz povijesti Hrvatske?

- A.** donesen zakon o nacionalizaciji velikih tvrtki → donesen prvi petogodišnji plan → objava Rezolucije Informbiroa → odustajanje od kolektivizacije
- B.** donesen zakon o nacionalizaciji velikih tvrtki → objava Rezolucije Informbiroa → donesen prvi petogodišnji plan → odustajanje od kolektivizacije
- C.** donesen prvi petogodišnji plan → donesen zakon o nacionalizaciji velikih tvrtki → objava Rezolucije Informbiroa → odustajanje od kolektivizacije
- D.** objava Rezolucije Informbiroa → donesen prvi petogodišnji plan → odustajanje od kolektivizacije → donesen zakon o nacionalizaciji velikih tvrtki

(1 bod)

III. Zadatci višestrukoga izbora (uz polazni sadržaj)

U sljedećim zadacima proučite povijesne izvore, povijesne zemljovide i slikovne priloge te odgovorite na postavljena pitanja.

Od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.

Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.

Točan odgovor donosi jedan bod.

39. Pozorno pogledajte povijesni zemljovid i odgovorite na postavljena pitanja.

39.1. Proces širenja kojega je carstva prikazan na povijesnome zemljovidu?

- A. Asirskoga
- B. Perzijskoga
- C. Babilonskoga
- D. Makedonskoga

(1 bod)

39.2. Što na povijesnome zemljovidu označava crvena linija?

- A. trasu puta svile
- B. trasu kraljevske ceste
- C. pohod Aleksandra Velikoga
- D. podjelu države na zapadni i istočni dio

(1 bod)

Povijest

40. Pozorno pogledajte povijesni zemljovid i odgovorite na postavljena pitanja.

40.1. Kojim je brojem na povijesnome zemljovidu označeno najstarije sjedište crkvene metropolije u rimskoj provinciji Dalmaciji?

- A. brojem 1
- B. brojem 4
- C. brojem 6
- D. brojem 7

(1 bod)

40.2. Kojim je brojem na povijesnome zemljovidu označeno najstarije sjedište crkvene metropolije u rimskoj provinciji Panoniji?

- A. brojem 2
- B. brojem 3
- C. brojem 5
- D. brojem 8

(1 bod)

41. Pozorno pročitajte povijesni izvor i odgovorite na postavljena pitanja.

Svima vjernima u Kristu kojima su ovi darovi namijenjeni, zaštitnik, vijeće i svi građani Hamburga šalju radosne pozdrave u Ocu Spasitelju. Želja nam je da svim ljudima bude znano da smo zbog ljubavi prema građanima Lübecka i časti što ih poznajemo sklopili s njima sporazum i udružili se s našim najdražim prijateljima. Obznanjujemo da će se od sada novi denar, koji će se kovati i u našem gradu i u Lübecku težiti 39 solida manje dva denara do težine marke, a da bi kovanice bile što trajnije dodavat će se slitina težine pola unce. Stoga se međusobno obavezujemo da naši prijatelji u Lübecku neće kovati nikakav drugi denar osim ovog bez našega pristanka, niti ćemo mi kovati neki drugi denar bez njihovoga pristanka.

sastavljeno u Hamburgu 1255. godine.

41.1. Pripadnici kojega su društvenog staleža sklopili ugovor iz povijesnoga izvora?

- A. seljaštva
- B. plemstva
- C. građanstva
- D. svećenstva

(1 bod)

41.2. Što je primarno unaprijeđeno odredbama ugovora iz povijesnoga izvora?

- A. trgovina
- B. pismenost
- C. poljoprivreda
- D. vjerska tolerancija

(1 bod)

Povijest

42. Pozorno pročitajte povijesni izvor iz 12. stoljeća i odgovorite na postavljena pitanja.

Ja opat Držiha pisah ovo o ledini koju je dao (...) kralj hrvatski u svoje dane sv. Luciji i sv. (...) mi župan Desimir Krbave, Martinec, Luke (župan) Pribineg s poslanikom Vinodola Jakovom na otoku. Ako tko to poreče neka ga prokune Bog i dvanaest apostola i četiri evanđelista i sv. Lucija. Amen. Tko ovdje sada živi neka moli za njih Boga.

42.1. O djelovanju kojega se hrvatskog kralja govori u povijesnome izvoru?

- A. Stjepana Držislava
- B. Petra Krešimira IV.
- C. Dmitra Zvonimira
- D. Petra Snačića

(1 bod)

42.2. Kada je autor teksta dao uklesati tekst povijesnoga izvora?

- A. u vrijeme dinastije Anžuvina
- B. poslije smrti kralja spomenutoga u darovnici
- C. u vrijeme vladavine kralja spomenutoga u darovnici
- D. prije nego što je vladar spomenut u darovnici postao kralj

(1 bod)

43. Pozorno pročitajte ulomak iz djela *Bogatstvo naroda* i odgovorite na postavljena pitanja.

Svaki pojedinac niti namjerava promicati javni interes niti zna koliko ga promovirati (...) njemu je namjera samo njegov dobitak, i on je u tome, kao u mnogim drugim slučajevima, vođen nevidljivom rukom jer promiče cilj koji nije dio njegove namjere (...) slijedeći vlastiti interes, on često promiče interes društva učinkovitije nego kad ga stvarno želi promovirati. (...)

43.1. Što je od navedenoga za autora djela glavni pokretač ekonomske aktivnosti i gospodarskoga napretka društva?

- A. interes društva
- B. ekološka svijest
- C. interes pojedinca
- D. poštivanje radničkih prava

(1 bod)

43.2. Tko je autor navedenoga djela iz kojega je ulomak povijesnoga izvora?

- A. Adam Smith
- B. David Hume
- C. Francois Quesnay
- D. John Locke

(1 bod)

Povijest

44. Pozorno pročitajte povijesni izvor i odgovorite na postavljena pitanja.

Da se osigura uzdržavanje naseljenog područja, (...) kao temeljan zakon uvedeno zajedničko kućanstvo, koje povezuje više obitelji i pojedinaca obaju spolova u jednu zadrugu. U svakoj zadruzi najstariji je muškarac gospodar, a najstarija žena gospodarica. Oni moraju nadzirati vjeru, običaje, red, jedinstvo i marljivost u kućanstvu i brinuti se za zajedničke potrebe (...). Zadruge moraju izdržavati svoje članove na graničnoj straži (tzv. kordunu), a za svakoga dobivaju od države 12 florina.

44.1. Na koje se područje odnose odredbe iz povijesnoga izvora?

- A. na Bansku Hrvatsku
- B. na Dalmaciju
- C. na Slavoniju
- D. na Vojnu krajinu

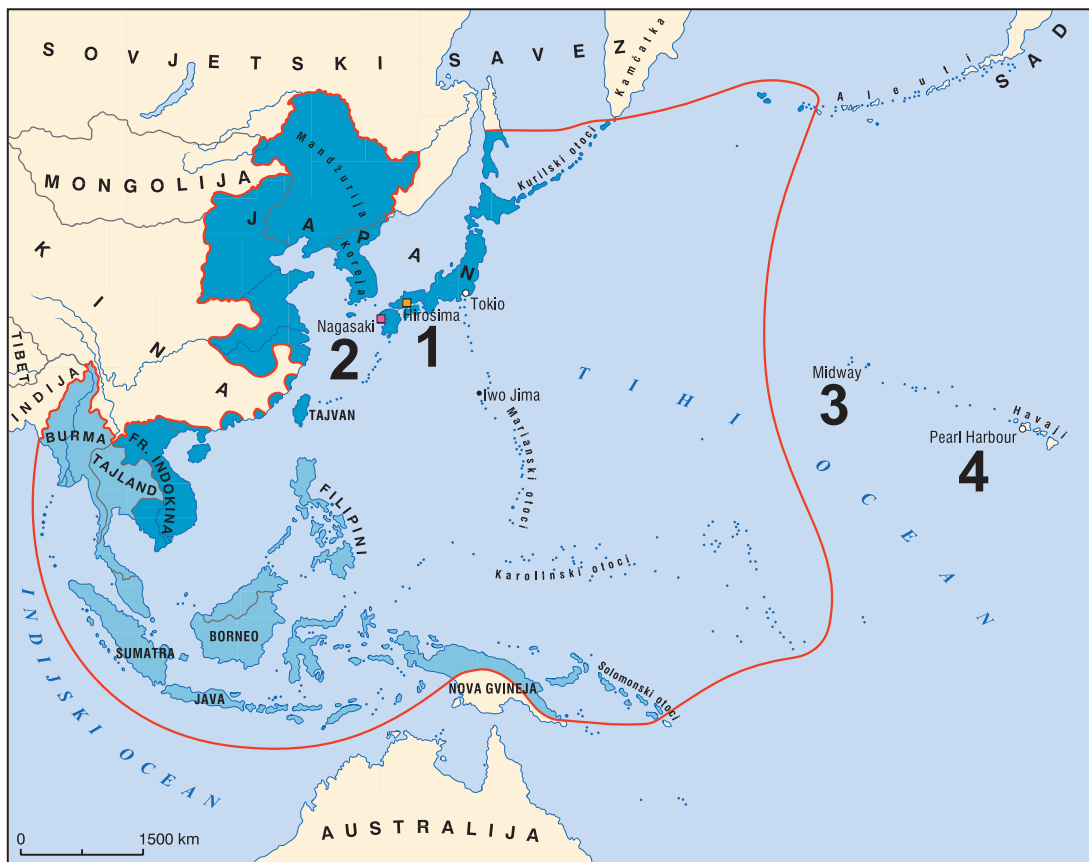
(1 bod)

44.2. Koja je bila temeljna dužnost stanovništva čija je osnovna zajednica opisana u povijesnome izvoru?

- A. vojna služba
- B. svećenička služba
- C. znanstveni rad
- D. nastavnički rad

(1 bod)

45. Pozorno pogledajte povijesni zemljovid i odgovorite na postavljena pitanja.

45.1. Kojim je brojem na povijesnome zemljovidu označeno područje vojnih djelovanja koja su bila povod ulasku SAD-a u Drugi svjetski rat?

- A. brojem 1
- B. brojem 2
- C. brojem 3
- D. brojem 4

(1 bod)

45.2. Kojim je brojem na povijesnome zemljovidu označeno područje vojnih djelovanja koja su rezultirala završetkom Drugoga svjetskog rata?

- A. brojem 1
- B. brojem 2
- C. brojem 3
- D. brojem 4

(1 bod)

Povijest

46. Pozorno pogledajte slikovni prilog i odgovorite na postavljena pitanja.

46.1. Na koju se vojno-redarstvenu akciju odnosi prikazana karikatura?

- A. na Bljesak
- B. na Maslenicu
- C. na Medački džep
- D. na Oluju

(1 bod)

46.2. Na oslobađanje koje se prometnice odnosi slikovni prilog?

- A. Ličke magistrale
- B. Jadranske magistrale
- C. autoceste Zagreb – Lipovac
- D. ceste od Osijeka do Vukovara

(1 bod)

IV. Zadatak produženoga odgovora

U sljedećemu zadatku pažljivo promotrite povijesni izvor i odgovorite na postavljena pitanja na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

47. Pažljivo pogledajte slikovni prilog i odgovorite na postavljena pitanja.

Slikovni prilog nastao je 30-tih godina 20. stoljeća u tadašnjemu SSSR-u, autor je Gustav Klutsis.

Prijevod teksta sa slikovnoga priloga: *Podignite visoko zastavu Marxa, Engelsa, Lenjina i Staljina!*

47.2. Navedite komu je slikovni prilog u vrijeme nastanka bio prvenstveno namijenjen. Objasnite svrhu i poruku prikazanoga slikovnoga priloga.

(3 boda)

47.3. Navedite tri primjera/elementa iz slikovnoga priloga koji upućuju na njegovu svrhu.

(3 boda)

Prazna stranica

Prazna stranica

Prazna stranica

RJEŠENJA ISPITA DRŽAVNE MATURE IZ **POVIJESTI**
U ŠKOLSKOJ GODINI 2023./2024. (1. rok)

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
1.	A
2.	B
3.	B
4.	C
5.	C
6.	D
7.	A
8.	B
9.	A
10.	C
11.	C
12.	B
13.	C
14.	B
15.	C
16.	C
17.	C
18.	B
19.	B
20.	B
21.	D
22.	B
23.	A
24.	A
25.	B
26.	A
27.	B
28.	A
29.	D
30.	A
31.	C
32.	D
33.	A
34.	B
35.	B
36.	C

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
37.	C
38.	A
39.1.	B
39.2.	B
40.1.	B
40.2.	D
41.1.	C
41.2.	A
42.1.	C
42.2.	B
43.1.	C
43.2.	A
44.1.	D
44.2.	A
45.1.	D
45.2.	B
46.1.	A
46.2.	C
47.1.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA:</p> <p>Nakon pobjede u građanskome ratu Boljševici su preuzeli vlast i postupno uvodili diktaturu u Rusiji. Na čelu te države, nazvane Savez Sovjetskih Socijalističkih Republika (SSSR), 1922. nalazio se Vladimir I. Lenjin. Uspon Staljina na vlast započeo je Lenjinovom smrću 1924. godine.</p> <p>U SSSR-u se ubrzo postavilo pitanje nasljednika među kojima su se isticala dva kandidata: Lav Trocki (vođa Crvene Armije) i Josif Staljin (glavni tajnik partije). Lenjin se u svojoj političkoj oporuci izjasnio da Staljin zbog svoje okrutnosti nije najbolji kandidat. Staljin je ipak preuzeo vlast u državi, a njegov glavni konkurent Trocki prvo je smijenjen sa svih dužnosti, zatim je pobjegao iz zemlje te je ubijen u Meksiku 1940. godine.</p> <p>Kada se riješio političke konkurencije, Staljin je započeo svoju strahovladu koja je obuhvatila cijelo društvo. Za provođenje strahovlade najviše se oslanjao na pomoć tajne policije koja je postojala i prije njegove vladavine. Prvotni je zadatak te policije, nazvane ČEKA, u početku bio obračun sa tzv. klasnim neprijateljima novoga režima, a zatim i obračun sa svima koji su pokazali sumnju u boljševičku vlast. U doba Staljinova režima tajna policija, preimenovana u NKVD, bila je izvršitelj svih njegovih naloga.</p> <p>Razdoblje Staljinove vlasti obilježile su čistke i progoni svih neistomišljenika. Način djelovanja tajne policije uglavnom je bio isti: na temelju lažnih prijava uhićivalo se i zatvaralo ljude, zatim ih se mučilo dok ne priznaju izmišljene zločine te ih se predalo na sud koji im je na montiranim procesima dodijelio kaznu kao narodnim neprijateljima.</p> <p>U tim čistkama i progonima stradali su mnogi slojevi stanovništva, od radnika i</p>

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
	<p>seljaka, društvene inteligencije i znanstvenika, liječnika koji su optuženi za urotu, do samih komunista koji su bili konkurencija Staljinu pa ih se trebalo riješiti pod optužbom za trockizam ili špijunažu.</p> <p>Mnogi su optuženici bili osuđeni na smrtnu kaznu ili na prisilni rad u logorima. Ti su logori bili poznati pod kraticom GULAG, gdje su zatvorenici živjeli u najsurovijim uvjetima i radili najteže poslove. Zbog takvih uvjeta velik je broj zatvorenika umro, a mnogi se nisu vratili svojim kućama.</p> <p>Staljin je također napravio i veliku čistku u redovima vojske, što je tu vojsku znatno oslabilo u kasnijim sukobima s Finskom i Njemačkom.</p> <p>Jedan od elemenata Staljinove vladavine bilo je i stvaranje kulta ličnosti. Neke od karakteristika toga kulta ličnosti bile su glorificiranje Staljinova lika i djela, postavljanje njegovih slika, nazivanje gradova njegovim imenom i potpuna kontrola svakodnevnoga života od strane države. Staljinovo je mišljenje također imalo najvažniju ulogu u pitanjima kulture, umjetnosti, znanosti, agronomije, sporta, politike, gospodarstva, industrije i svih ostalih grana.</p> <p>Posljedice Staljinove strahovlade bile su stvaranje općega straha u društvu, nizak životni standard i teški životni uvjeti. Također, ističe se i <i>Gladomor</i>, kada je tijekom 30-ih godina Staljin u dijelovima SSSR-a, a najviše u Ukrajini, namjerno izazvao glad, što je dovelo do smrti milijuna ljudi.</p> <p>Takvo je stanje u društvu SSSR-a trajalo sve do Staljinove smrti 1953. godine, a njegov je režim osuđen u govoru Nikite Hruščova 1956. godine.</p>
47.2.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA:</p> <p>Slikovni prilog bio je prvenstveno namijenjen domaćoj javnosti, tj. stanovnicima SSSR-a.</p> <p>Svrha slikovnoga priloga bila je:</p> <ul style="list-style-type: none">• na jednostavan i slikovit način slaviti lik i djelo Staljina.• uz pomoć crteža povijesnih događaja prikazati razne faze borbe za radnička i ljudska prava.• pokazati narodu da aktualna vlast ima svoj povijesni kontinuitet prikazan uz pomoć istaknutih ideologa i povijesnih događaja. <p>Poruke slikovnoga priloga bile su:</p> <ul style="list-style-type: none">• Staljin je jedini pravi aktualni vođa boljševika.• Staljin je jedini pravi nasljednik učenja i djela komunističkih ideologa Marxa, Engelsa i Lenjina.• U Staljinu je utjelovljen vrhunac komunističke ideologije koja je prikazana kroz prijašnje ideologe.• Stanovnici SSSR-a u Staljinu imaju svojega vođu koji im je omogućio rad i blagostanje.• SSSR je država koja je u sebi ujedinila duge povijesne težnje čovječanstva za socijalnim i društvenim mirom, ravnopravnošću i blagostanjem.

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
47.3.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA:</p> <ul style="list-style-type: none">• prikaz Marxa• prikaz Engelsa• prikaz Lenjina• prikaz Staljina• crvene zastave/crvena pozadina iza prikazanih likova• tekst ispod slike• povijesni prikazi: Francuska revolucija, revolucionarni događaji iz 19. stoljeća, ruske revolucije, suvremeni napredak i blagostanje• svi likovi gledaju prema desno tj. prema Staljinu, jedino Staljin gleda ravno tj. izravno u promatrača plakata.